

De ureturnerbare: Hvorfor drar de ikke hjem?

Hvorfor velger noen et liv i passivitet på asylmottak med mindre enn 60 kroner dagen å leve for? Hvorfor returnerer de ikke frivillig til sitt hjemland?

Det er et viktig spørsmål. Men det finnes ikke et enkelt svar som passer for alle. Hver asylsøker har sin historie og sine personlige grunner. I denne brosjyren belyser vi noen av disse grunnene.

Vi håper svarene vil gi hjelp til å forstå hvorfor noen ikke reiser hjem. Vi håper også avlive noen myter om de ureturnerbares motiver for å bli i Norge. Og så tror vi den politiske debatten blir rikere med et økt kunnskapsnivå.

Derfor blir jeg i Norge:

- Jeg vet at det ikke er trygt å returnere, selv om UDI sier noe annet
- Jeg har forsøkt, men hjemlandet aksepterer ikke retur
- Min kone og mine to barn bor i Norge
- Jeg er statsløs og ikke anerkjent som borger i noe land
- Jeg er Oromo og blir undertrykt av de etiopiske myndighetene
- I Norge ble jeg kristen, og ved retur vil jeg bli forfulgt
- Det norske samfunnets aksept av homofile hjalp meg å komme ut av skapet – her blir jeg ikke straffet for det
- Jeg har ingenting å reise til, familie og venner bor i Norge
- Datteren min på 5 år er født i Norge og får gå i barnehage her. Jeg vil det beste for henne
- Det er håpløst og deprimerende, men her føler jeg meg trygg, tross alt
- Jeg får ikke sove om nettene fordi jeg er så redd

RETTSSIKKERHETEN

Advokatforeningen valgte i perioden 2006-2013 ut 71 avslag til rettslig prøving og fikk medhold i over halvparten av dem. Kritikken av asylsøkeres rettssikkerhet var flengende.

RiA (Retttferdighet i Asylpolitikken) har også gått inn i mange enkeltsaker og hjulpet asylsøkeren å forklare seg på nytt. Flere av avslagene ble endret når søkeren fikk slik hjelp.

HVORFOR BLIR IKKE ALLE MED AVSLAG TVANGSRETURNERT?

Hva skjer hvis det kommer et menneske uten gyldige reisedokumenter til Gardermoen og vil inn i Norge? Han kommer ikke gjennom passkontrollen. For flyktingen Meran Karimi Nasseri fra Iran førte det til at han bodde på flyplassen Charles de Gaulle i Paris fra 1998 til 2006. For å unngå slike hendelser er flyselskapene i dag forpliktet til å ta slike mennesker med i retur. Derfor er «gyldige reisedokumenter» viktige. Dersom norske myndigheter forsøker å tvangsreturnere personer uten gyldige reisedokumenter, er sannsynligheten stor for at de følger med samme flyet tilbake til Gardermoen igjen, sammen med politieskorten.

DET PERSONLIGE VALGET

Selv om en asylsøker har fått endelig avslag har han fortsatt ulike handlingsalternativer:

- Skal jeg forsøke å få til frivillig retur og dermed få litt støtte til det
- Skal jeg forsøke å bli i Norge lengst mulig og risikere tvangsretur uten slik støtte
- Skal jeg gå under jorden i Norge og leve på svartemarkedet
- Skal jeg prøve å reise videre, kanskje Tyskland eller Canada
- Har jeg mulighet for å bringe saken inn for domstolene

Når en person med endelig avslag velger å bli i Norge utfordrer det samfunnets ønske om kontroll. Ved bedre å forstå asylsøkeren kan vi finne mer egnede virkemidler for retur.

En uhyrlig strategi

Dersom noen har avslag på asylsøknaden og tvangsretur ikke er mulig, hva gjør vi da?

Dagens strategi virker ikke. Vi tok arbeidet fra dem og satte dem på asylmottak omkring 2011. Dagpengene er redusert flere ganger. De får nå under 60 kroner dagen. Det er ikke engang nok til å holde sulten fra livet. Tiltakene har likevel ikke gitt den ønskede effekt på returtallene for denne gruppen.

En stor gruppe ureturnerbare kommer fra Etiopia. Noen har vært i Norge i opptil 20 år. Etiopia er kjent som et av de mest undertrykkende regimer i verden på grunn av sine alvorlige brudd på menneskerettighetene. Det er store spenninger mellom ulike folkegrupper. Amnesty International beskriver situasjonen som følger:

“As documented in this report, patterns of human rights violations in Oromia, including arbitrary arrests, restrictions on freedoms of expression, opinion and association, detention without charge, incommunicado and without other aspects of due process, enforced disappearance, extra-judicial execution and torture and other ill-treatment, are widespread and appear to be entrenched.” (2014, “Because I am Oromo”)

BRUTALITET OG NAAVITET

Skal Norge basere sin politikk på å overgå Etiopia i brutalitet slik at de returnerer «frivillig»? De siste årene har vi strammet skruen så hardt at domstolene gjentatte ganger må korrigere av hensyn til de helt grunnleggende menneskerettighetene. Tallene på frivillige returer er likevel tilnærmet upåvirket av innstramningene. Grunnen til at dagens strategi ikke virker er forholdene i hjemlandet. Det skyldes ikke velstanden i Norge.

Det er naivt å tro at løsningen er å stramme skruen hardere!

Svar gitt ved eksempler

KLIPP FRA «SVARTEBOK OVER NORSK ASYLPOLITIKK»

«En etiopisk papirløs jeg husker spesielt godt, er en mann med skarpe arr etter piskeslag oppover ryggen. Han fikk avslag på asylsøknaden fordi etiopisk politi hadde avhørt og torturert ham primært fordi de var ute etter broren hans. Nå er broren drept, så da skal det visstnok være trygt for ham å vende tilbake.»

KLIPP FRA AVISEN DAGEN PÅ LEDERPLASS:

SLÅTT: «Jeg måtte stå oppreist 24/7. Jeg ble slått hver gang jeg ble sliten og satt ned», forteller mannen som ble returnert fra Norge. Han opplyser at bildet ble tatt da han kom seg i sikkerhet.

Så er det enda bedre dokumentert, det vi har hevdet lenge: Det er farlig for kristne konvertitter å bli returnert til Iran. I rapporten «Tro, håp og forfølgelse» viser NOAS, Norsk organisasjon for asylsøkere, at konvertitter risikerer fengsel og tortur. En naken rygg full av blåmerker er ett av flere talende bevis på hva tvangsreturnerte konvertitter risikerer.

Mannen med blåmerkene ble pågrepet idet han landet på flyplassen i Iran. Han ble forhørt, pisket og tvunget til å oppgi hvem han hadde kontakt med i Norge, før han ble løslatt mot kausjon.